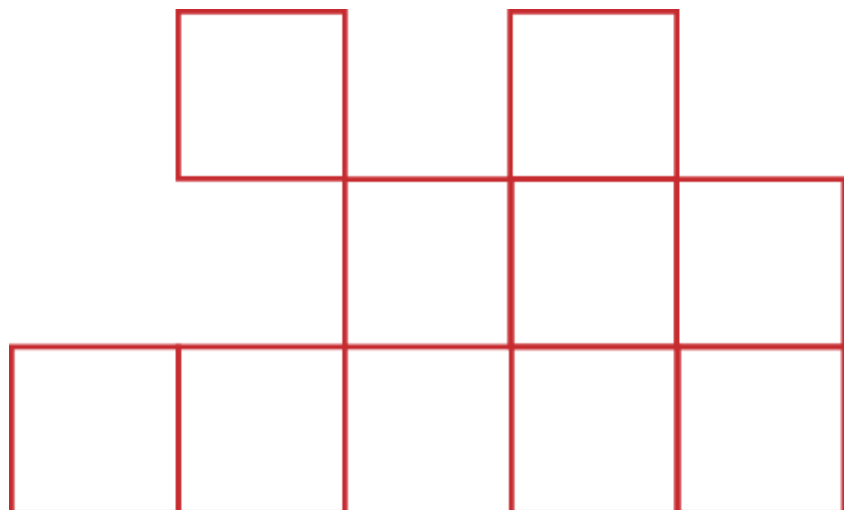

De staat van het profileringsfonds

Een vergelijkend onderzoek naar profileringsfondsen van 28
hogescholen en universiteiten

Dit is een uitgave van het Onderzoeksbureau van de Landelijke Studentenvakbond (LSVb). Voor vragen of extra informatie kan gemaïld worden naar: onderzoeksbureau@lsvb.nl. Dit artikel kan worden gepubliceerd of geciteerd, mits correcte bronvermelding wordt gebruikt.

Auteurs: IJsbrand Wildeman, Onderzoeksbureau
Julia Kleinrensink BSc, Onderzoeksbureau

Landelijke Studentenvakbond
Postbus 1335
3500 BH Utrecht
Tel. 030-2316464

Mei 2016

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Afkortingen en definities	4
Aanleiding	5
Definities en probleemstelling.....	7
Resultaten: feiten en cijfers	9
Resultaten: duiding in gesprek met studentendecanen en juridisch medewerkers.....	15
Het proces van aanvraag tot uitkering	15
Rechtsgelijkheid en de DUO-regeling	16
Nieuwe reglementen in aantocht	17
Conclusie	19
Bijlagen	20
Bijlage 1: omvang profileringsfondsen en correctie voor studentenaantal hbo-instellingen. Exclusief talentbeurzen voor niet-EER studenten.	20
Bijlage 2: omvang profileringsfondsen en correctie voor studentenaantal wo-instellingen. Exclusief talentbeurzen voor niet-EER studenten	21
Bijlage 3: aantal studenten met aanvraag verlenging beursperiode bij DUO per hbo-instelling.....	22
Bijlage 4: aantal studenten met aanvraag verlenging beursperiode bij DUO per wo-instelling.....	22
Bijlage 5: aantal uitgekeerde beurzen op basis van profilering per hbo-instelling.....	23
Bijlage 6: aantal uitgekeerde beurzen op basis van profilering per wo-instelling	24

Samenvatting

Dit onderzoek brengt de huidige staat van het profileringsfonds in het hoger onderwijs in beeld. De profileringsfondsuitkeringen van 13 universiteiten en 15 hogescholen worden met elkaar vergeleken. Vervolgens is er middels 7 diepte-interviews met studentendecanen en juridisch medewerkers getracht de verschillen tussen de instellingen te duiden en huidige ontwikkelingen in kaart te brengen.

De belangrijkste resultaten:

Instellingen zijn niet transparant over de cijfers met betrekking tot het profileringsfonds

De meeste instellingen rapporteren zeer summier over het profileringsfonds. De jaarverslagen vermelden doorgaans alleen een totaalbedrag, maar splitsen dit zelden uit in verschillende categorieën van ondersteuning. Het opvragen van aanvullende gegevens meer dan een halfjaar duren.

Hogescholen keren minder profileringsfondsbeurzen uit dan universiteiten

Het verschil tussen de twee onderwijsvormen is groot: universiteiten keren gemiddeld € 52,93 per ingeschreven student uit, bij hogescholen is dit gemiddeld € 8,61. Het verschil zit voornamelijk in de bestuursbeurzen, medezeggenschapsbeurzen en topsport: 1 op de 43 wo-studenten ontvangt een beurs op basis van deze categorieën, terwijl slechts 1 op de 344 hbo-studenten een dergelijke profileringsbeurs ontvangt.

De eenjarige verlenging van de beursperiode via DUO in geval van ziekte wordt doorgaans als 'voorliggende regeling' beschouwd

Studenten met een functiebeperking of langdurige ziekte hebben recht op een jaar verlenging van hun beurs bij DUO. Uit de gegevens van het aantal aanvragen voor deze DUO-regeling blijkt dat de instellingen in het hoger onderwijs geneigd zijn deze regeling vóór de profileringsfondsregeling te schuiven. Hogescholen lijken hier geen ondergrens voor de hanteren; al vanaf het minimumaantal van 1 maand vertraging door ziekte wordt doorverwezen naar een jaar beursverlenging via DUO. Bij universiteiten klinkt het signaal dat de DUO-regeling in principe niet bedoeld is voor kleinere (<6 maanden) vertraging.

De invoering van het leenstelsel veroorzaakt onduidelijkheid, wat leidt tot grote verschillen

Door het wegvallen van de basisbeurs als duidelijke leidraad voor het uitkeren van beurzen ontstaan verschillende interpretaties over wat een 'rechtsgelijke' beurshoogte is. Waar een uitwonende student zonder aanvullende beurs in 2014 nog €279,14 per maand ondersteuning kreeg, lopen de nieuwe bedragen uiteen van €100,- tot €450,- per maand.

Instellingen hadden meer actie van de koepelorganisaties en het ministerie verwacht

De onduidelijkheid als gevolg van invoering van het leenstelsel had kunnen worden voorkomen, zo geven de instellingen aan.

Afkortingen en definities

CvB	College van Bestuur
DUO	Dienst Uitvoering Onderwijs
FOS	Financiële ondersteuning studenten
hbo	Hoger beroepsonderwijs
OCW	Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
WHW	Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek
wo	Wetenschappelijk onderwijs

Aanleiding

Gedurende je studie kunnen onvoorziene omstandigheden optreden; zo kan je natuurlijk ziek worden of kan je hinder ondervinden van een functiebeperking. Je kunt (onverwacht) zwanger geraken of misschien verlies je wel een dierbare. Als je hier studievertraging door oploopt, of naar verwachting zal oplopen, is een instelling in het hoger onderwijs verplicht om financiële ondersteuning te verlenen, op grond van artikel 7.51 Wet hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW):

'Het bestuur van een bekostigde instelling voor hoger onderwijs treft voorzieningen voor de financiële ondersteuning van een bij die instelling ingeschreven student die in verband met de aanwezigheid van een bijzondere omstandigheid studievertraging heeft opgelopen of naar verwachting zal oplopen' (WHW 7.51.1).

De verschillende categorieën van 'bijzondere omstandigheden' zijn als volgt wettelijk vastgelegd:

- a) het lidmaatschap van het bestuur van een studentenorganisatie van enige omvang met volledige rechtsbevoegdheid, een opleidingscommissie, het bestuur van een opleiding, de universiteitsraad, de faculteitsraad, het orgaan dat is ingesteld op grond van de medezeggenschapsregeling, de medezeggenschapsraad, de deelraad of de studentenraad,
- b) activiteiten op bestuurlijk of maatschappelijk gebied die naar het oordeel van het instellingsbestuur mede in het belang zijn van de instelling of van het onderwijs dat de student volgt,
- c) ziekte of zwangerschap en bevalling,
- d) een handicap of chronische ziekte,
- e) bijzondere familieomstandigheden,
- f) een onvoldoende studeerbare opleiding,
- g) overige door het instellingsbestuur vastgestelde bijzondere omstandigheden waarin een student verkeert.

Dit onderzoek richt zich op de invulling van deze wetgeving bij verschillende instellingen in het hoger onderwijs. Wat zijn de verschillen tussen de verschillende instellingen in het hoger onderwijs en hoe kunnen die mogelijke verschillen verklaard worden? Met name sinds het inwerkingtreden van de *Wet studievoorschot hoger onderwijs* op 1 september 2015 moet financiële ondersteuning nader worden bekeken. Heeft de invoering van het leenstelsel gevolgen voor studenten die ondersteund dienen te worden? Het meest recente rapport van de Onderwijsinspectie (inventaris Profileringsfonds) dateert van 2010 en heeft dus betrekking op de periode vóór inwerkingtreden van de nieuwe wetten financiële ondersteuning (2010) en studievoorschot (2015).

De Landelijke Studentenvakbond heeft in 2012 zijn laatste onderzoek over financiële ondersteuning en profileringsfondsen gepubliceerd; in het licht van de recente wetswijzigingen is het van belang om te onderzoeken in hoeverre instellingen in het hoger onderwijs hun beleid hebben gewijzigd en wat de positie van de student anno 2016 precies is.

Het eerste deel van dit onderzoek is een inventarisatie van alle uitgekeerde beurzen per instelling, om zo te kijken welke instellingen relatief veel en welke relatief weinig financiële ondersteuning bieden. Vervolgens wordt duiding gegeven aan deze cijfers.

Definities en probleemstelling

Dit onderzoek heeft als doel om de huidige implementatie van wet- en regelgeving met betrekking tot financiële ondersteuning voor studenten bloot te leggen. In de eerste plaats moeten de feiten en cijfers op een rij worden gezet. Vervolgens wordt er gezocht naar mogelijke verklaringen voor die feiten en cijfers. Hoe instellingen hun beleid ten aanzien van financiële ondersteuning vormgeven is hierbij van belang. Deze vormgeving is afhankelijk van hoe een instelling denkt over wat een 'rechtsgelijke' of 'eerlijke' regeling is; dit onderzoek heeft tevens als doel om deze perceptie van rechtsgelijkheid uiteen te zetten.

In het hoger onderwijs wordt de omvang van een beurs geschaald naar een aantal maanden vertraging. De hoogte van een ondersteuning wordt bepaald op basis van twee factoren: de duur van de vertraging in aantal maanden, en wat de hoogte van één maandbedrag is. Ter illustratie:

Joost heeft tijdens zijn studie een sterftegeval in de familie gehad, waar hij het een tijd erg lastig mee heeft gehad. Op basis van de studievoortgang in die periode, in overleg met de studentendecaan, wordt de studievertraging vastgesteld op 4 maanden. Het maandbedrag is gelijkgesteld aan de basisbeurs die Joost ontving ten tijde van de vertraging. Joost woont op kamers en ontving geen aanvullende beurs: zijn maandbedrag is €279,14. Dit betekent dat hij recht heeft op $4 \times €279,14 = €1.116,56$.

In dit rapport wordt een onderscheid gemaakt tussen twee soorten uitkeringen uit het profileringsfonds. In de eerste plaats bestaan er uitkeringen *op basis van overmachtssituaties*, daarnaast zijn er uitkeringen *op basis van profilering*. Hieronder wordt schematisch weergegeven welke vormen van overmacht en profilering onder welke categorie vallen.

Overmacht	Profilering
Ziekte	Lidmaatschap van een bestuur van een studentenorganisatie
Zwangerschap en bevalling	Lidmaatschap van een opleidingscommissie
Handicap of chronische ziekte	Lidmaatschap van een wettelijk medezeggenschapsorgaan (zoals een centrale-/ faculteitsraad)
Bijzondere familieomstandigheden	Topsport
Onvoldoende studeerbare opleiding	Tweejarige master

Gegevens over de uitkeringen van beurzen komen uit de jaarverslagen van de instellingen. De cijfers hebben betrekking op 2014; deze keuze is uit praktische overweging. Voor de meeste instellingen zijn de jaarcijfers van 2014 namelijk de meest recente cijfers. Aangezien veel jaarverslagen niet

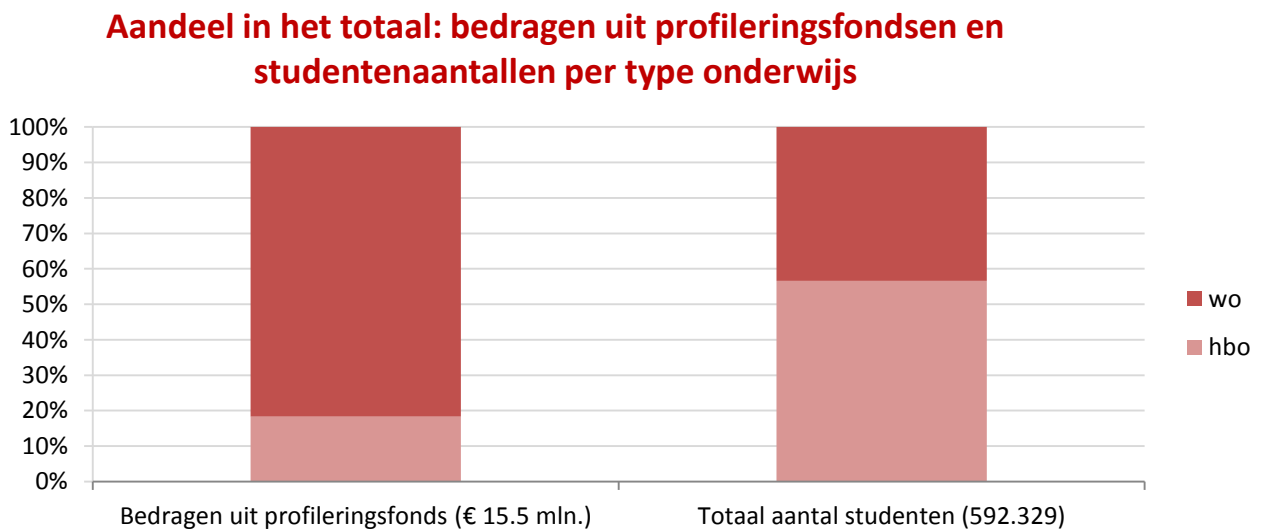
gedetailleerd genoeg ingaan op uitkeringen uit het profileringsfonds, is bij alle instellingen in dit onderzoek nagevraagd of de gegevens waarheidsgetrouw zijn. De gegevens met betrekking tot het aantal aanvragen voor verlenging van de beursperiode komen van de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) zelf. Hieronder staan de onderzochte instellingen schematisch weergegeven:

Universiteiten	Hogescholen
Erasmus Universiteit Rotterdam	Hogeschool Leiden
Radboud Universiteit	ArtEZ
Rijksuniversiteit Groningen	Avans Hogeschool
TU Delft	Christelijke Hogeschool Ede
TU Eindhoven	Fontys Hogescholen
Universiteit Leiden	Haagse Hogeschool
Universiteit Maastricht	Hogeschool Arnhem Nijmegen
Universiteit Tilburg	Hogeschool Rotterdam
Universiteit Twente	Hogeschool van Amsterdam
Universiteit Utrecht	Hogeschool voor de Kunsten Utrecht
Universiteit van Amsterdam	Hogeschool InHolland
Wageningen University	NHL Hogeschool
Vrije Universiteit	Saxion
	Stenden
	Windesheim

Naast de documentenanalyse is er in eerste instantie een verkennend interview geweest bij het Handicap + Studie Expertisecentrum. Deze organisatie ondersteunt hogescholen en universiteiten in het toegankelijker maken van onderwijs voor studenten met een beperking. Daarna zijn er interviews afgenomen met studentendecanen van de Hogeschool van Amsterdam, NHL Hogeschool en de Wageningen University. Ook zijn er interviews uitgevoerd met commissieleden van de betrokken Commissie Financiële Ondersteuning bij de Hogeschool Rotterdam en Avans Hogeschool. Tot slot is een interview afgenomen aan de Universiteit Tilburg, waar een studentendecaan en de verantwoordelijke medewerker voor de uitkering van beurzen aanwezig waren. De keuze voor deze zes instellingen is gegaan op basis van verschillen in de reglementen, een balans tussen hbo- en wo-instellingen en geografische spreiding. Er is bewust gekozen voor interviews met beleidsmedewerkers alsmede studentendecanen, om zo tot een completer beeld van de implementatie van de reglementen te komen.

Resultaten: feiten en cijfers

Gezamenlijk hebben de 28 instellingen in 2014 € 15.5 miljoen euro uitgegeven aan uitkeringen uit het profileringsfonds. De 15 hbo-instellingen hebben in totaal € 2.8 miljoen uitgegeven, de 13 wo-instellingen verstrekten € 12.6 miljoen (zie Bijlage 1). Van de totaal uitgegeven € 15.5 miljoen euro is 81,7% afkomstig van de 13 wo-instellingen, terwijl de 15 hbo-instellingen de overige 18,3% hebben uitgegeven. Dat is opvallend, omdat de 15 hbo-instellingen samen 57% van de totale studentenpopulatie in dit onderzoek (592.329) leveren. Deze gegevens zijn in Figuur 1 weergegeven.

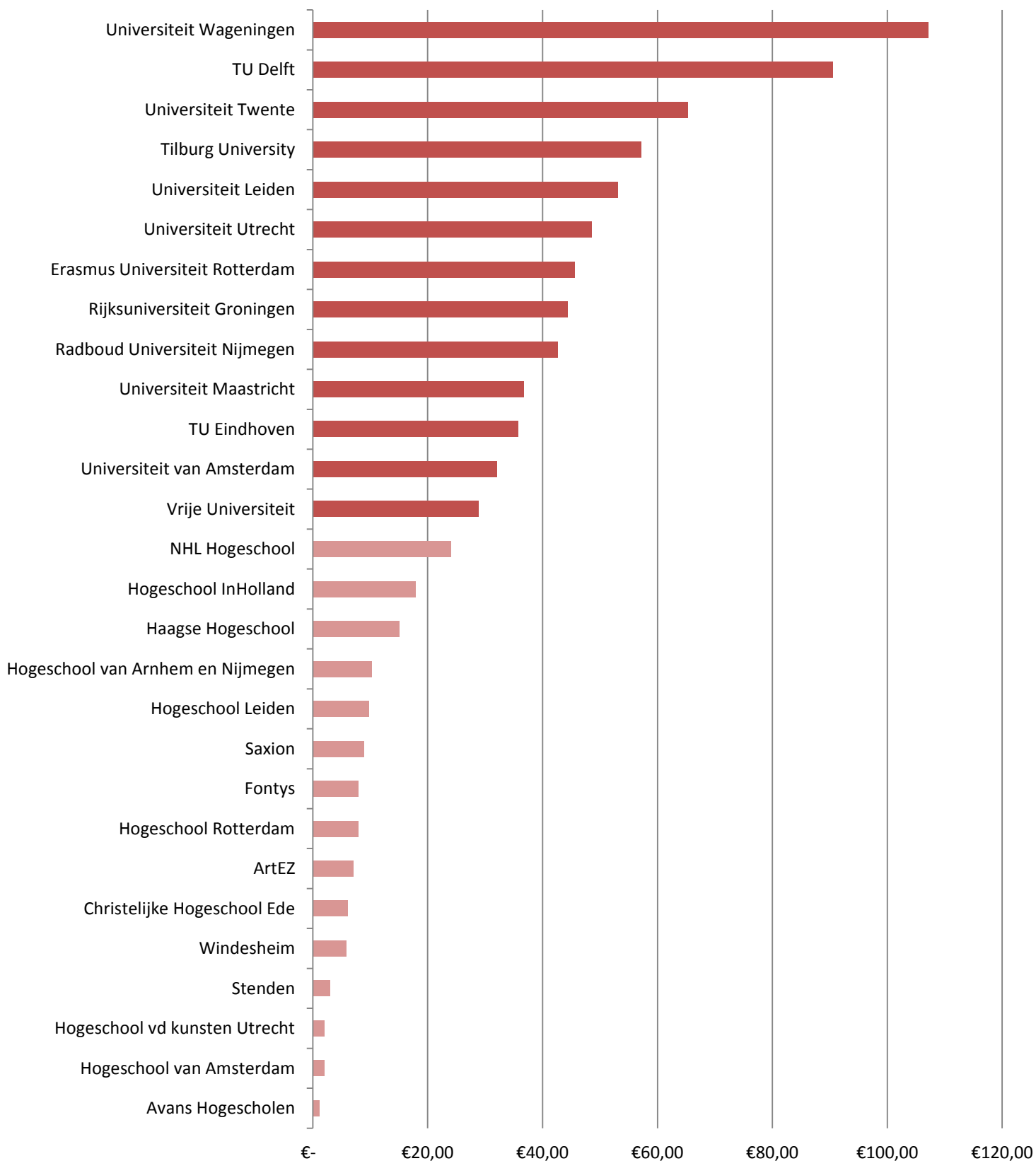

Figuur 1 Exclusief talentbeurzen voor niet-EER studenten

In Figuur 2 zijn alle uitkeringen uit het profileringsfonds weergegeven, gecorrigeerd voor het aantal studenten dat ingeschreven staat bij de desbetreffende instelling. Op deze manier kunnen de instellingen beter met elkaar vergeleken worden. Alle categorieën voor financiële ondersteuning vanuit het profileringsfonds zijn meegenomen, met uitzondering van talentbeurzen voor niet-EER¹ studenten. Met andere woorden: de uitkeringen voor gevallen van profilering, zoals bestuurswerk en medezeggenschap, alsook overmachtssituaties, zoals ziekte en bijzondere familieomstandigheden, zijn in de figuur samengevoegd. Voor alle bedragen en studentenaantallen, zie Bijlage 1.

¹ EER = Europese Economische Ruimte

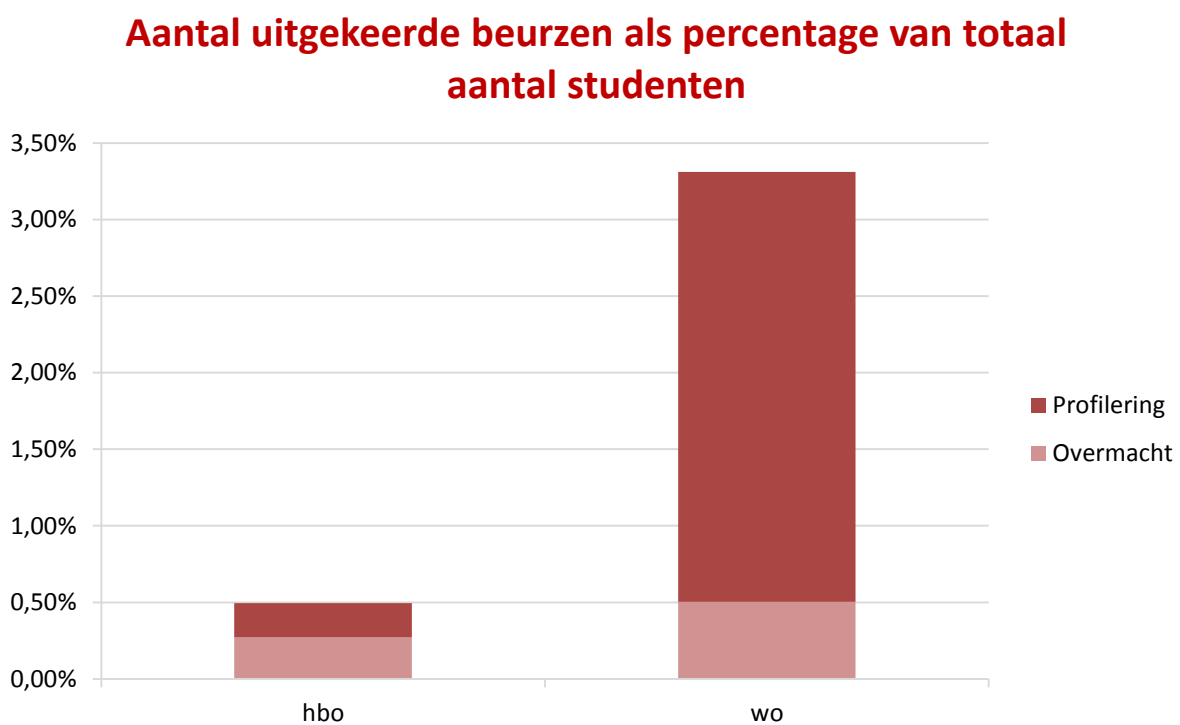
Omvang profileringsfonds gecorrigeerd voor studentenpopulatie

Figuur 2

Opvallend is dat de wo-instellingen over het algemeen over een groter profileringsfonds beschikken dan de hbo-instellingen: gemiddeld keren wo-instellingen €52,93 per ingeschreven student uit, hbo-instellingen gemiddeld €8,61. Bij de hogescholen steekt NHL (€41,11) boven de rest uit, waar Avans (€1,21) relatief een stuk minder uitkeert. Bij de universiteiten valt op dat Wageningen University (€107,15) en de TU Delft (€90,60) relatief grote profileringsfondsen hebben, en dat er geen echte uitschieters aan de onderkant van het spectrum zitten. De Vrije Universiteit (€28,85) en de Universiteit van Amsterdam (€32,07) keren het minste uit.

Er zitten behalve in de totaalbedragen ook grote verschillen in het totaal aantal uitgekeerde beurzen. In Figuur 3 is het aantal uitgekeerde beurzen per categorie grafisch weergegeven. Het aantal beurzen is steeds gecorrigeerd voor de studentenpopulatie van de desbetreffende instelling.

Figuur 3

Zo heeft 0,29% van alle ingeschreven studenten in het hbo een beurs ontvangen op basis van profilering. In het wo ligt dit percentage vele malen hoger: 2,30%. Met andere woorden: 1 op de 344 hbo-studenten heeft een beurs op basis van profilering gekregen, terwijl die verhouding voor wo-studenten 1 op 43 is. Onder hbo-studenten krijgt 0,22% een beurs op basis van overmacht, in het wo is dit percentage 0,53%².

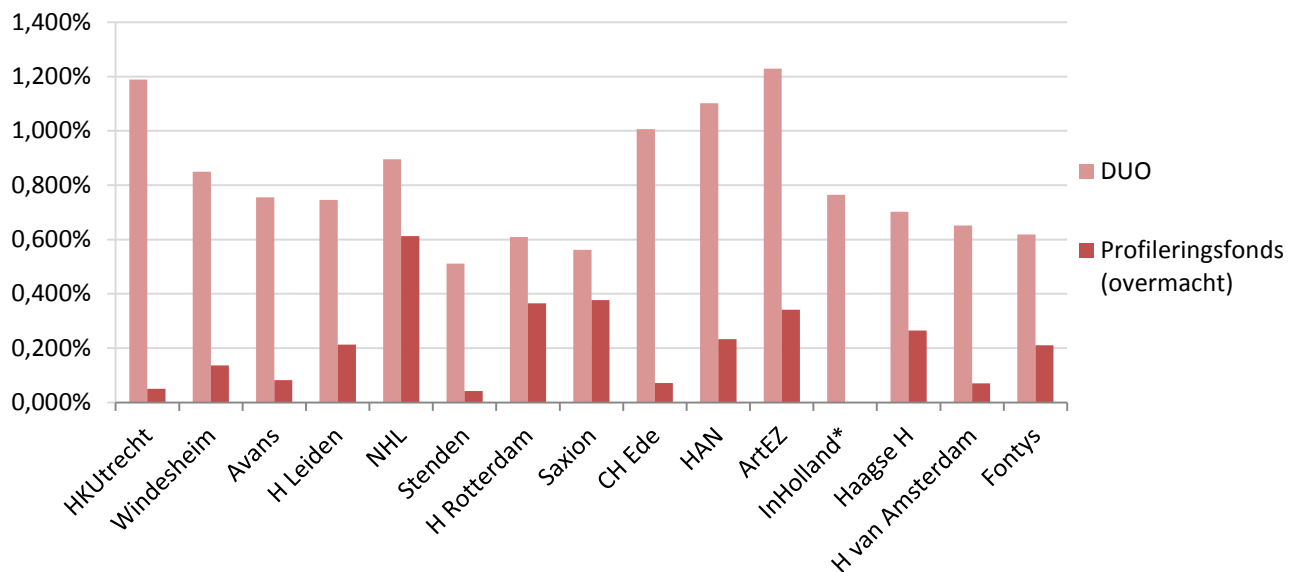
² De percentages voor het hbo in Figuur 4 zijn gebaseerd op alle eerder genoemde hbo-instellingen, met uitzondering van InHolland.

De percentages voor het wo in Figuur 4 zijn gebaseerd op de aantallen van de volgende instellingen: Rijksuniversiteit Groningen, Universiteit Utrecht, Erasmus Universiteit Rotterdam, TU Eindhoven, Universiteit Twente, Wageningen University, Radboud Universiteit, Universiteit Maastricht en Tilburg University.

Om een beter inzicht in de verschillen tussen instellingen te krijgen, is het relevant om het aantal uitkeringen uit de verschillende profileringsfondsen naast DUO-aanvragen te leggen. De DUO voorziet al geruime tijd in de voorziening waarbij een student met een (chronische) ziekte een jaar verlenging van zijn prestatiebeursperiode kan krijgen. Sinds de invoering van het leenstelsel is deze regeling veranderd; nu kan een student een jaar verlenging van het leen- en reisrecht krijgen (met eventueel aanvullende beurs), en een tegemoetkoming van €1200,-, als 'korting' op de studieschuld. Let wel: dit is geen gift. Wie geen studieschuld heeft, ontvangt geen korting.

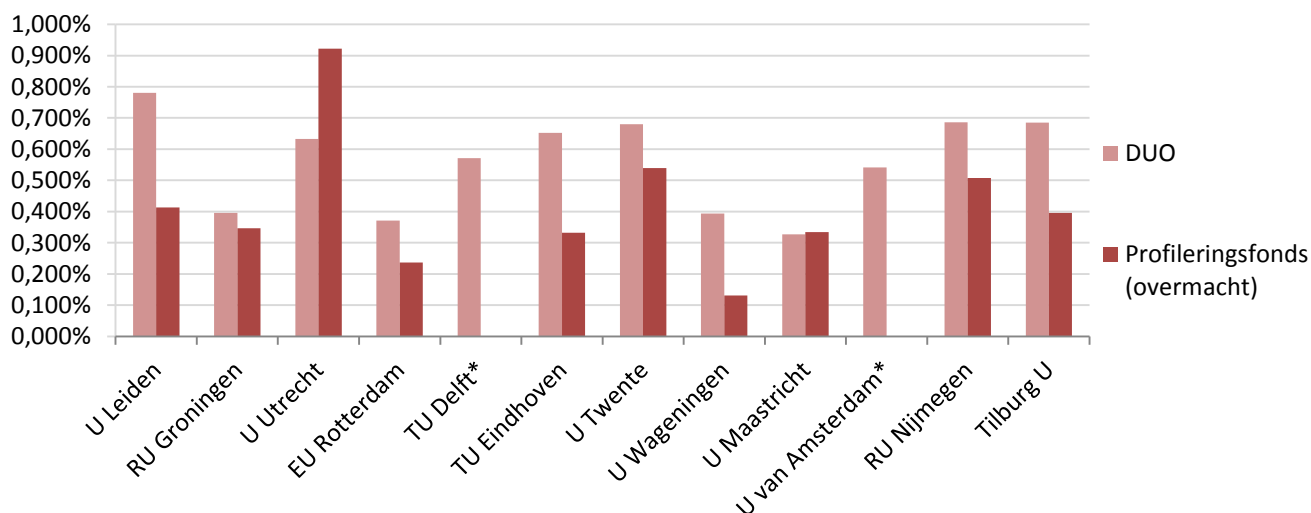
In Figuur 4 en 5 worden twee aantallen naast elkaar gezet: het aantal studenten per instelling dat in 2014 vanwege een overmachtssituatie recht had op een uitkering uit het profileringsfonds, en het aantal studenten per instelling die in 2014 een aanvraag bij DUO hebben ingediend voor het verlengen van de beursperiode. Het aantal uitkeringen en aanvragen zijn wederom gecorrigeerd voor de studentenaantallen, om zo de instellingen met elkaar te kunnen vergelijken.

Percentage studenten per hbo-instelling dat gebruik heeft gemaakt van DUO-regeling of profileringsfonds

Figuur 4 *InHolland was niet in staat om de benodigde gegevens te leveren

Percentage studenten per wo-instelling dat gebruik heeft gemaakt van DUO-regeling of profileringsfonds

Figuur 5 *TU Delft en Universiteit van Amsterdam waren niet in staat de benodigde gegevens te leveren

Opvallend is dat bij vrijwel alle instellingen het aantal DUO-aanvragen hoger ligt dan het aantal profileringsfondsuitkeringen. Bij nagenoeg alle instellingen, zowel in het hbo als in het wo, vragen studenten verhoudingsgewijs vaker een verlenging van de prestatiebeurs via DUO aan dan dat zij een gift uit het profileringsfonds ontvangen. De Universiteit Utrecht en de Universiteit Maastricht zijn uitzonderingen op deze regel.

Feiten en cijfers over het aantal beurzen en de totaal bedragen van de uitgekeerde beurzen bleek uitermate lastig te achterhalen. De meeste instellingen rapporteren zeer summier over het profileringsfonds. Afbeelding 1 toont een uittreksel uit het jaarverslag van Hogeschool InHolland. Deze manier van weergeven is illustratief voor de meerderheid van de instellingen: alleen totaalbedragen en aantallen worden genoemd, zonder duiding of uitsplitsing naar categorieën. Sommige instellingen maken in zijn geheel geen vermelding van het profileringsfonds.

Profileringsfonds 2014

Aantal EER-studenten dat in 2014 een tegemoetkoming heeft ontvangen uit het Profileringsfonds	Sub-totaal van de in 2014 aan EER-studenten verstrekte vergoedingen uit het Profileringsfonds (x € 1.000)	Aantal niet-EER-studenten dat in 2014 een tegemoetkoming heeft ontvangen uit het Profileringsfonds	Sub-totaal van de in 2014 aan niet-EER-studenten verstrekte vergoedingen uit het Profileringsfonds (x € 1.000)	Grand totaal van de in 2014 verstrekte vergoedingen uit het Profileringsfonds (x € 1.000)
278	€ 337	69	€ 175	€ 512

Afbeelding 1 Uittreksel uit het Jaarverslag 2014 Hogeschool InHolland.

Ongeveer de helft van de 28 instellingen was in staat om op navraag binnen drie weken het aantal beurzen uitgesplitst naar overmacht- en profileringssituaties leveren. De andere helft bleek niet of nauwelijks in staat deze wettelijk (op basis van de Wet openbaarheid van bestuur) op te vragen gegevens te leveren. De totaaloverzichten en uitsplitsingen die in dit rapport worden getoond konden daarom pas na bijna zes maanden voltooid worden. Voor een enkele instelling was zelfs zes maanden niet voldoende om de juiste gegevens te kunnen leveren.

Resultaten: duiding in gesprek met studentendecanen en juridisch medewerkers

Om de bovenstaande data te kunnen interpreteren, zijn 5 studentendecanen en 5 leden van verschillende FOS-commissies geïnterviewd. Aan de hand van deze interviews komen drie centrale thema's naar voren: (1) het proces van aanvraag tot uitkering van een beurs; (2) verschillende noties van rechtsgelijkheid en de DUO-regeling; (3) nieuw op te stellen profileringsfondsreglementen door de invoering van het leenstelsel.

De resultaten van de interviews zullen aan de hand van deze drie centrale thema's worden besproken.

Het proces van aanvraag tot uitkering

Wie als student aanspraak wil maken op een uitkering uit het profileringsfonds op basis van een overmachtssituatie moet langs een studentendecaan. Over het algemeen staat de studentendecaan centraal in het proces van een aanvraag tot aan een uitkering uit het fonds. Hij of zij geeft de student de nodige informatie en hulpmiddelen om een aanvraag te kunnen doen. De studentendecaan schrijft ook altijd een verklaring met een oordeel over de situatie van de student. De studentendecaan heeft dus een grote invloed op het proces van aanvraag tot uitkering uit het profileringsfonds.

Echter, de studentendecaan is niet noodzakelijkerwijs de eerste contactpersoon; soms komt een student eerst bij zijn of haar docent, tutor of andere studieloopbaanbegeleider. Studentendecanen lijken er van overtuigd dat zij goed zichtbaar zijn voor studenten, waarbij verwezen wordt naar informatiepagina's op websites, collegepraatjes in de eerste weken van het collegejaar en soms zelfs een poster. De studentendecanen willen graag benadrukken dat zij alles in hun macht doen om zichtbaar en vooral vindbaar te zijn voor studenten, maar geven tegelijkertijd toe dat niet iedereen binnen de instelling op de hoogte is van het bestaan van studentendecanen en/of middelen voor financiële ondersteuning. De student die door een functiebeperking of anderszins recht heeft op ondersteuning, weet de studentendecaan wel te vinden, zo wordt gesteld.

Er zijn verschillende opvattingen over hoe doorslaggevend het oordeel van de studentendecaan daadwerkelijk is in de toekenning van een beurs uit het profileringsfonds. De meeste instellingen hebben een aparte commissie ingesteld, los van de studentendecanen, die met een mandaat vanuit het College van Bestuur beurzen toekennen of afwijzen. Deze commissies maken een eigen afweging met betrekking tot een individuele student: heeft hij of zij voldoende bewijsstukken aangeleverd om de bijzondere omstandigheid aan te tonen? Het oordeel van de studentendecaan weegt vaak zwaar in deze beslissing, maar hoeft niet doorslaggevend te zijn. Er bestaat echter ook een andere werkvorm: soms verleent het College van Bestuur dit mandaat aan de directeur Studentenzaken als directe leidinggevende van de studentendecanen. In deze structuur heeft de studentendecaan in praktijk de volmacht om te beslissen over de hoogte en duur van de beurs (binnen de kaders die de regelingen stellen).

Rechtsgelijkheid en de DUO-regeling

Studentendecanen en juridisch medewerkers geven aan dat hun profileringsfondsregelingen zorgvuldig zijn opgesteld en een eerlijke vergoeding bieden. Vooral studentendecanen geven aan dat ze de student centraal willen stellen. Er vindt veel maatwerk plaats, zo melden de betrokken medewerkers. Per individueel geval wordt een afweging gemaakt: waarbij is de student het meest gebaat?

Bij één hogeschool werd gemeld dat het antwoord op deze vraag soms zou moeten zijn:

"Ga er eens een jaartje tussenuit, maak pas op de plaats, ga eerst de eigen problematiek oplossen en kom dan nog maar eens terug".

- Studentendecaan

Op een van de universiteiten werd een soortgelijk signaal afgegeven: als een student daar 4 maanden geen studiepunten heeft gehaald, geven de studentendecanen vaak het advies om uit te schrijven.

Er bestaan uiteenlopende meningen over het wetsartikel 7.51 uit de WHW. Op een hogeschool wordt beweerd dat de strekking van de wet helder is: de wet is bedoeld om studenten met studievertraging die wegens bijzondere omstandigheden uitlopen geen financiële schade te laten lijden. Andere instellingen, met name de universiteiten, maken juist een duidelijk onderscheid tussen overmacht en profilering; de gevallen van overmacht worden gezien als een 'pleister' voor de financiële schade van uitloop, de gevallen van profilering worden gezien als een stimulans voor studenten om iets extra's naast de studie te doen. In die gevallen van profilering, zoals bestuurswerk of een medezeggenschapsfunctie, wordt rechtsgelijkheid geïnterpreteerd als vaste normen voor vacatiegelden, waardoor studenten de ondersteuning meer als loon gaan beschouwen.

Juridisch medewerkers en studentendecanen ontleen hun begrip van rechtsgelijkheid in de meeste gevallen aan welke nationale normen er van kracht zijn. Daarom vindt er overleg plaats tussen instellingen over de gehanteerde normbedragen voor profileringsfondsen. Voor invoering van het leenstelsel was de norm om een maandbedrag uit het profileringsfonds gelijk te stellen aan de basisbeurs (+ eventueel aanvullende beurs en/of OV-kaartvergoeding). Dit werd dan ook als een rechtsgelijke behandeling ervaren.

Instellingen vertonen echter verschillende interpretaties over de 'lengte' van specifieke uitkeringen. De ene instelling geeft bijvoorbeeld maximaal vier maanden ondersteuning voor een zwangerschap, waar de andere instelling maximaal zes maanden uitkeert. De ene instelling hanteert een maximum voor de gehele studieperiode van zes maanden per persoon aan beurzen voor profileringsdoeleinden, waar de andere instelling dit maximum op 24 maanden zet. De verschillen in rechtsgelijkheid hangen samen met beleidsdoelen, zo stellen sommige geïnterviewde medewerkers. De ene instelling zal er nou eenmaal voor kiezen om vertraging meer te compenseren dan de andere. Puur beleidskeuzes, zo wordt gesteld.

Er bestaan tevens verschillen in de opvatting over de DUO-regeling. Studenten die een ziekte of een functiebeperking hebben, kunnen bij DUO een jaar verlenging van hun beursperiode aanvragen. Een studentendecaan op een universiteit merkt op dat de meeste universiteiten hun studenten pas wijzen op de DUO-regeling als de vertraging langer dan 6 maanden gaat duren. Universiteiten vinden over het algemeen dat je niet iemand een jaar mag vergoeden met publiek geld als dit niet opweegt tegen de opgelopen vertraging. Daarentegen verwijzen hogescholen in de meeste gevallen al met de minimale vertraging van 1 maand door naar DUO. Studentendecanen op hogescholen geven aan dat de DUO-regeling in gevallen van ziekte een 'voorliggende regeling' is, ongeacht de lengte van de vertraging.

Nieuwe reglementen in aantocht

Doordat in het huidige collegejaar de nieuwe wet studievoorschot van kracht is geworden, krijgen studentendecanen en juridisch medewerkers nu voor het eerst te maken met studenten die nooit een basisbeurs hebben ontvangen. Omdat in wetsartikel 7.51 van de WHW de basisbeurs als leidraad wordt gehanteerd als maandbedrag, melden alle respondenten dat ze genoodzaakt zijn de profileringsfondsreglementen aan te passen. Dat staat in contrast met wat de Minister van OCW de instellingen op 1 april 2015 per brief heeft medegedeeld:

'De Wet studievoorschot hoger onderwijs heeft geen gevolgen voor de bestaande voorzieningen die het Profileringsfonds biedt'

- Bussemaker, 01-04-2015

Bij alle geïnterviewde medewerkers is een mate van onzekerheid; binnen sommige instellingen was in zijn geheel nog niet bekend hoe de nieuwe regeling eruit zou komen te zien, waar bij andere instellingen al wel een conceptversie bij de medezeggenschap lag. Daar waar nog niets bekend was, werd aangegeven dat het initiatief bij de juridische diensten van de instellingen zou moeten liggen. Daarnaast wordt gewezen op de rol van de koepelorganisaties: de Vereniging Hogescholen (VH) en de Vereniging van Universiteiten (VSNU). Deze hebben te weinig gedaan om een richtlijn te geven, zo stellen de geïnterviewde medewerkers.

Daar waar al wel conceptversies lagen, bestaat het idee dat er een versoering van de regelingen plaatsvindt. Dit werd gekoppeld aan een bredere ontwikkeling in het hoger onderwijs; studenten zijn genoodzaakt meer te lenen en worden minder gecompenseerd in de vorm van giften, ook niet vanuit het profileringsfonds. Ook de verandering in de eerder genoemde DUO-regeling wordt hieraan gekoppeld: waar je eerst een jaar langer studiefinanciering, in de vorm van een gift, ontving, krijg je nu € 1200,- 'korting' op je studieschuld. Een studentendecaan zegt hierover:

'Dubbel gepakt, zo mag ik het misschien niet zeggen, maar als je al 4 jaar hebt moeten lenen, en door omstandigheden doe je er nou eenmaal langer over, en is het fantastisch dat je een diploma haalt, maar de rekening betaal je helemaal zelf, dan vind ik dat wel heel zuur'

- Studentendecaan

Ook dit strookt niet met wat de minister van OCW eerder aan de instellingen heeft medegedeeld:

'In de praktijk wordt daarvoor [de hoogte van de ondersteuning] als richtlijn vaak het bedrag van de huidige basisbeurs en eventueel aanvullende beurs aangehouden. Het wegvallen van de basisbeurs is geen aanleiding om deze richtlijn aan te passen. De hoogte van de maximale vergoeding uit het profileringsfonds blijft gelijk. De instellingen kunnen nog steeds als richtlijn de hoogte van de huidige basisbeurs aanhouden'

- Bussemaker, 01-04-2015

Desondanks treden er verschillen op in de meest recente reglementen: zo stelt de Universiteit Utrecht het maandbedrag voor ondersteuning in gevallen van overmacht op €450,- (ongeacht of je recht hebt op een aanvullende beurs), terwijl de Universiteit van Amsterdam dit maandbedrag op €275,- heeft gezet. In gesprek met een studentendecaan wordt genoemd dat sommige instellingen de nieuwe DUO-regeling (€ 1200,- korting op de schuld) zouden willen aannemen als nieuwe leidraad: dit zou concreet betekenen dat € 1200,- als een redelijk bedrag een geheel jaar compensatie wordt gezien: gedeeld door 12 komt dit neer op € 100,- als nieuw maandbedrag.

Conclusie

In dit onderzoek wordt de huidige staat van het profileringsfonds uiteengezet, en worden de huidige ontwikkelingen geduid door diepte-interviews.

De meeste instellingen rapporteren zeer summier over het profileringsfonds. De jaarverslagen vermelden doorgaans alleen een totaalbedrag, maar splitsen dit zelden uit in verschillende categorieën voor ondersteuning. Het opvragen van aanvullende gegevens kan in sommige gevallen maanden duren.

De verschillen tussen het hbo en het wo zijn groot: universiteiten keren gemiddeld € 52,93 per ingeschreven student uit, bij hogescholen is dit gemiddeld € 8,61. Het verschil zit voornamelijk in de bestuursbeurzen, medezeggenschapsbeurzen en topsport: 1 op de 43 wo-studenten ontvangt een beurs op basis van deze categorieën, terwijl slecht 1 op de 344 hbo-studenten een dergelijke profileringsbeurs ontvangt.

Uit de gegevens van het aantal aanvragen voor de DUO-regeling blijkt dat de instellingen in het hoger onderwijs geneigd zijn deze regeling vóór de profileringsfondsregeling te schuiven. Hogescholen lijken hier geen ondergrens voor te hanteren; al vanaf het minimumaantal van één maand vertraging door ziekte wordt doorverwezen naar een jaar beursverlenging via DUO. Bij universiteiten klinkt het signaal dat de DUO-regeling in principe niet bedoeld is voor kleinere (<zes maanden) vertraging.

Door het wegvallen van de basisbeurs als duidelijke leidraad voor het uitkeren van beurzen ontstaan verschillende interpretaties over wat een 'rechtsgelijke' beurshoogte is. Waar een uitwonende student zonder aanvullende beurs in 2014 nog €279,14 per maand ondersteuning kreeg, lopen de nieuwe bedragen uiteen van €100,- tot €450,- per maand. De onduidelijkheid als gevolg van invoering van het leenstelsel had kunnen worden voorkomen, zo geven de instellingen aan.

Al met al lijkt dat wat de minister wenselijk acht, het gelijk blijven van de ondersteuning uit het profileringsfonds, niet gebeurt; door gebrek aan ruggespraak en een duidelijke richtlijn lijken instellingen in het luchtledige op zoek te gaan naar een 'eerlijke' regeling. Concreet betekent dit dat student A aan instelling A aanzienlijk meer financiële ondersteuning kan ontvangen dan student B aan instelling B, voor exact dezelfde bijzondere omstandigheden. Niet alleen voor bestuurswerk en compensatie voor medezeggenschappers, maar ook in gevallen van overmacht (zoals een functiebeperking, ziekte of familieomstandigheden) kan instelling A aanzienlijk meer ondersteunen dan instelling B. De argumentatie is doorgaans niet zeer diepgravend; het is simpelweg 'eerlijk'.

Bijlagen

Bijlage 1:

De omvang profileringsfondsen en correctie voor studentenaantal hbo-instellingen. Exclusief talentbeurzen voor niet-EER studenten.

	Totaal profileringsfonds	Studentenaantallen	Totaal profileringsfonds gecorr. voor studentenaantal
Hogeschool v.d. kunsten Utrecht	€ 8.169,50	3.952	€ 2,07
Windesheim	€ 120.019,-	20.468	€ 5,86
Avans Hogeschool	€ 35.026,-	28.976	€ 1,21
Hogeschool Leiden	€ 91.288,00	9.381	€ 9,73
NHL Hogeschool	€ 307.000,-	12.735	€ 24,11
Stenden	€ 34.781,-	11.737	€ 2,96
Hogeschool Rotterdam	€ 268.000,-	34.003	€ 7,88
Saxion	€ 235.062,-	26.527	€ 8,86
Christelijke Hogeschool Ede	€ 25.447,-	4.173	€ 6,10
Hogeschool Arnhem Nijmegen	€ 338.752,-	32.953	€ 10,28
ArtEZ hogeschool voor de kunsten	€ 20.634,-	2.929	€ 7,04
Hogeschool InHolland	€ 512.000,-	28.657	€ 17,87
Haagse Hogeschool	€ 387.853,76	25.622	€ 15,14
Hogeschool van Amsterdam	€ 97.998,-	48.622	€ 2,02
Fontys Hogescholen	€ 354.346,-	44.486	€ 7,97
GEMIDDELD	€ 189.092,-	22.348	€ 8,61

Bijlage 2:

De omvang profileringsfondsen en correctie voor studentenaantal wo-instellingen. Exclusief talentbeurzen voor niet-EER studenten.

	Totaal profileringsfonds	Studentenaantallen	Totaal profileringsfonds gecorr. Voor studentenaantal
Universiteit Leiden	€ 1.285.363,-	24.218	€ 53,07
Rijksuniversiteit Groningen	€ 1.333.679,-	30.041	€ 44,40
Universiteit Utrecht	€ 1.477.000,-	30.366	€ 48,64
Erasmus Universiteit Rotterdam	€ 1.059.000,-	23.196	€ 45,65
TU Delft	€ 1.777.000,-	19.613	€ 90,60
TU Eindhoven	€ 323.578,-	9.044	€ 35,78
Universiteit Twente	€ 604.777,-	9.265	€ 65,28
Wageningen University	€ 980.379,-	9.150	€ 107,15
Universiteit Maastricht	€ 572.672,-	15.575	€ 36,77
Universiteit van Amsterdam	€ 1.000.000,-*	31.186	€ 32,07
Radboud Universiteit Nijmegen	€ 838.450,-	19.685	€ 42,59
Tilburg University	€ 692.865,-	12.113	€ 57,20
Vrije Universiteit	€ 682.434,-	23.656	€ 28,85
GEMIDDELD	€ 971.322,86	19.778	€ 52,93

*=schatting gemaakt door de instelling

Bijlage 3:

Het aantal studenten met aanvraag verlenging beursperiode bij DUO per hbo-instelling.

	Aantal DUO-aanvragers in collegejaar 2013-2014	Studentenaantallen	Percentage DUO-aanvragers in totaal aantal studenten
Hogeschool v.d. kunsten Utrecht	47	3.952	1,189%
Windesheim	174	20.468	0,850%
Avans Hogeschool	219	28.976	0,756%
Hogeschool Leiden	70	9.381	0,746%
NHL Hogeschool	114	12.735	0,895%
Stenden	60	11.737	0,511%
Hogeschool Rotterdam	207	34.003	0,609%
Saxion	149	26.527	0,562%
Christelijke Hogeschool Ede	42	4.173	1,006%
Hogeschool Arnhem Nijmegen	363	32.953	1,102%
ArtEZ hogeschool voor de kunsten	36	2.929	1,229%
Hogeschool InHolland	219	28.657	0,769%
Haagse Hogeschool	180	25.622	0,703%
Hogeschool van Amsterdam	317	48.622	0,651%
Fontys Hogescholen	275	44.486	0,618%
GEMIDDELD	165	22.348	0,813%

Bijlage 4:

Het aantal studenten met aanvraag verlenging beursperiode bij DUO per wo-instelling.

	Aantal DUO-aanvragers in collegejaar 2013-2014	Studentenaantallen	Percentage DUO-aanvragers in totaal aantal studenten
Universiteit Leiden	189	24.218	0,780%
Rijksuniversiteit Groningen	119	30.041	0,396%
Universiteit Utrecht	192	30.366	0,632%
Erasmus Universiteit Rotterdam	86	23.196	0,371%
TU Delft	112	19.613	0,571%
TU Eindhoven	59	9.044	0,652%
Universiteit Twente	63	9.265	0,680%
Wageningen University	36	9.150	0,393%
Universiteit Maastricht	51	15.575	0,327%
Universiteit van Amsterdam	169	31.186	0,542%
Radboud Universiteit Nijmegen	135	19.685	0,686%
Tilburg University	83	12.113	0,685%
GEMIDDELD	108	19.454	0,560%

*Aantallen van Vrije Universiteit niet beschikbaar gesteld

Bijlage 5:

Het aantal uitgekeerde beurzen op basis van profilering per hbo-instelling.

	Aantal studenten met beurs op basis van profilering in collegejaar 2013-2014	Studentenaantallen	Percentage studenten met beurs op basis van profilering van totaal aantal studenten
Hogeschool v.d. kunsten Utrecht	15	3.952	0,380%
Windesheim	118	20.468	0,577%
Avans Hogeschool	0**	28.976	0,000%
Hogeschool Leiden	28	9.381	0,298%
NHL Hogeschool	2	12.735	0,016%
Stenden	3	11.737	0,026%
Hogeschool Rotterdam	6	34.003	0,018%
Saxion*	-*	26.527*	-*
Christelijke Hogeschool Ede	16	4.173	0,383%
Hogeschool Arnhem Nijmegen	15	32.953	0,046%
ArtEZ hogeschool voor de kunsten	0	2.929	0,000%
Hogeschool InHolland*	-*	28.657*	-*
Haagse Hogeschool	91	25.622	0,355%
Hogeschool van Amsterdam	385	48.622	0,792%
Fontys Hogescholen	162	44.486	0,364%
GEMIDDELD	65	21.541	0,280%

*Gegevens van Saxion en InHolland zijn niet beschikbaar gesteld

**Avans Hogeschool verstrekt vacatiegeld voor medezeggenschappers los van het profileringsfonds

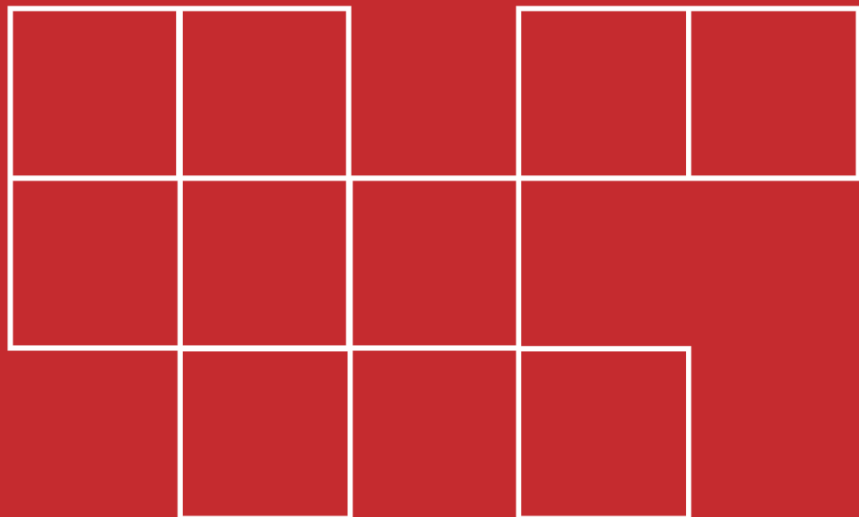

Bijlage 6:

Het aantal uitgekeerde beurzen op basis van profilering per wo-instelling.

	Aantal studenten met beurs op basis van profilering in collegejaar 2013-2014	Studentenaantallen	Percentage studenten met beurs op basis van profilering van totaal aantal studenten
Universiteit Leiden*	-*	24.218	-*
Rijksuniversiteit Groningen	537	30.041	1,788%
Universiteit Utrecht	510	30.366	1,680%
Erasmus Universiteit Rotterdam	439	23.196	1,893%
TU Delft*	-*	19.613	-*
TU Eindhoven	116	9.044	1,283%
Universiteit Twente	315	9.265	3,400%
Wageningen University	529	9.150	5,781%
Universiteit Maastricht	258	15.575	1,657%
Universiteit van Amsterdam*	-*	31.186	-*
Radboud Universiteit Nijmegen	647	19.685	3,287%
Tilburg University	482	12.113	3,979%
Vrije Universiteit	356	23.656	1,505%
GEMIDDELD	419	18.209	2,301%

*Aantallen van Universiteit Leiden, TU Delft en Universiteit van Amsterdam zijn niet beschikbaar gesteld

Postadres:

Postbus 1335
3500 BH Utrecht

Bezoekadres:

Drieharingstraat 6
3511 BJ Utrecht

Contactgegevens:

030 231 6464
Lsvb@lsvb.nl